

Pinocchios äventyr

Boken om Pinocchio, *Le avventura di Pinocchio: storia di un burattino*, av florentinaren Carlo Collodi utkom 1883 efter att först ha gått som följetong i en barntidning. Den blev snart en internationell framgång; barn i många länder läste sagan om marionetten som blev levande - och fick på samma gång lära sig mores; sagan och moralen vandrade efter tidens sed hand i hand.

Måhända var Pinocchio litet roligare än kollegerna i den dåtida barnbokens värld; han var ingen mesig mönstergosse utan sitt eget dåliga exempel. En stygg marionettpojke som räckte ut tungan åt sin skapare, dockmakaren Gepetto, som likväl såg just Pinocchio som sin finaste docka. Han (Pinocchio) var lat och lögnaktig, men duktig när det gällde att hitta på dumheter. Först när han genom många faror och äventyr skaffat erfarenhet och vunnit insikt blev han snäll och god - och som belöning förvandlad till en riktig människa.

Sagan om Pinocchio fick ett långt liv; ännu i vår tid - med en annan och mindre pedagogisk syn på barnboken - utkommer den i nya upplagor.

Och då och då görs en film som har sin utgångspunkt i boken om pojken från Gepettos verkstad. Ingenting konstigt med det: en synnerligen visuell berättelse som gjord för filmens gränsöverskridande möjligheter. Redan att marionettens näsa växer ut så fort han säger en lögn!

Italienaren Luigi de Vecchi gjorde 1935 en tecknad film på Pinocchios äventyr och fem år senare var det dags för Walt Disneys version, tecknad animation med Oscarsbelönade *When you wish upon a star* bland de många sånginslagen.

Nu är det dags igen. En "live-version med datoranimation". Nyskriven musik av Stevie Wonder. Dockan kommer från Jim Henderson's Creature Shop (varifrån också Babe - den modiga lilla grisen liksom De 101 dalmatinerna levererades i animerat tillstånd).

Dockmakaren Gepetto spelas av Martin Landau, en storvuxen aktör - i filmen får han

kolossalformat. Fyller stundom bioduken med ensidigt gapande förvåning. Regissören Steve Barron kan inte ha ägnat sina levande skådespelare mer än ett förstrött intresse. Det är frestande att säga att de levande aktörerna är de minst naturliga i sammanhanget, men sanningen är att Steve Barron har svårt för det som boken är berömd för, nämligen balansen mellan fantasi och vardagsverklighet.

Men så har han också haft en budget på 300 miljoner kronor; man kan tappa verklighetssinnet för mindre. Det är precis vad Barron gör. Han, som bland annat har *Teenage Mutant Ninja Turtles* i regibagaget, satsar med uppenbar förtjusning på tekniskt komplicerade äventyr, joxar till det och förlorar kontakten med den historia som skulle berättas: en utvecklingshistoria. Filmens Pinocchio får aldrig framträda med några utpräglade egenskaper; han är bara en inte särskilt artistiskt kretad docka som hamnar i olika situationer för att till sist bli en riktig pojke. Uddlöst.

ELISABETH SÖRENSON

USA 1997 *The adventures of Pinocchio* Manus: Sherry Mills & Steve Barron och Tom Benedek & Barry Berman. Regi: Steve Barron Foto: Juan Ruiz Anchia

95 min **Barntillåten** I rollerna: Martin Landau, Jonathan Taylor Thomas, Genevieve Bujold m fl
Distribution: Sonet